# Biroul Antieretic al Sfintei Mitropolii a Pireului: Contribuție pe tema întreruperii pomenirii

## CONTRIBUȚIE PE TEMA ÎNTRERUPERII POMENIRII

Protoprezbiter Anghelos Anghelakopulos
Pireu, 10-1-2018, Biserica Intrării Maicii Domnului

Tema cea mai arzătoare, fierbinte și actuală, care preocupă actualitatea bisericească în ultima vreme și îndeosebi după Pseudo-Sinodul din Creta (iunie 2016) este aceea a căii bisericești, canonice și patristice de întrerupere a pomenirii numelor Patriarhilor, Arhiepiscopilor, Mitropoliților și Episcopilor ecumeniști la sfintele slujbe și la dumnezieasca Liturghie. În privința aceasta am dori să punctăm următoarele

1) Întreruperea pomenirii numelor Episcopilor ecumeniști se cuvine să fie aplicată conform cu predania explicată ortodox a Bisericii, cu practica explicată corect a Sfinților Părinți, cu canonul apostolic 31 și cu canonul 15 al Sinodului I-II explicate corect.
Ar putea întreba cineva: De ce nu au fost date canoane specifice pe această temă atât de serioasă, în afară de cele două de mai sus? Răspunsul este foarte simplu. Nu era nevoie de așa ceva pentru că, din primele timpuri creștine, întreruperea oricărei legături cu oricine propovăduia o erezie era un fapt dat. Sfântul Marcu Evghenicul, el însuși un mare luptător de prim rang pentru Ortodoxie, într-un loc minunat al său face referire în această privință: *“Toți învățătorii Bisericii, toate Sinoadele și toate dumnezeiești scrieri îndeamnă a fugi de cei de alt cuget și a ne distanța de comuniunea cu ei”*. Acesta este cugetul general al Bisericii noastre și pentru aceasta nu s-au ocupat special de ea sfintele canoane.

2) **Canonul 31 apostolic** stabilește cu precizie că: *“Dacă vreun preot, disprețuindu-și propriul episcop, ar face adunare (slujbă) fără el și ar înființa alt altar,**fără să acuze pe episcop în privința bunei-credințe sau a dreptății,** să fie caterisit ca un iubitor de stăpânire, căci este tiran!De asemenea, și ceilalți clerici și câți se vor adăuga lui! Iar laicii să se afurisească!Iar acestea să se facă după primul, al doilea și al treilea îndemn din partea episcopului”*[1].

**Sfântul Nicodim Aghioritul**, explicând canonul de mai sus, menționează: *"Ordinea ține laolaltă și cele cerești, și cele pământești, după Grigorie Teologul. Deci trebuie ca buna rânduială să fie păzită mereu ca una coezivă și constitutivă, dar mai ales în privința fețelor bisericești, care au nevoie să-și cunoască fiecare propriile lor măsuri și limitele propriei rânduieli, ca să nu le depășească. Ci toți Preoții, Diaconii și clericii să se supună propriului lor Episcop, iar Episcopii propriului lor Mitropolit și Mitropoliții propriului lor Patriarh. De aceea și canonul apostolic de față stabilește astfel: Preotul care a vrut să-și disprețuiască propriul Episcop și, fără să cunoască despre el că greșește evident fie în privința bunei-credințe, fie în privința dreptății, altfel spus, fără să cunoască despre el că este eretic sau nedrept în mod evident, a vrut să-și strângă deoparte pe creștini și a vurt, după ce și-a zidit altă biserică, să slujească separat, fără permisia și încuviințarea Episcopului lui, unul ca acesta să fie caterisit ca un iubitor de stăpânire deoarece caută ca un tiran să uzurpe prin forță și tiranie autoritatea cuvenită Episcopului său. Dar și ceilalți clerici câți sunt de acord cu el la o astfel de dezertare, să fie caterisiți și eila fel, iar laicii să fie excomunicați. Totuși acestea să se facă după ce Episcopul îi îndeamnă cu dulceață și blândețe de trei ori pe cei ce s-au despărțit de el să părăsească această mișcare și ei rămân în convingerea lor. Iar cei care se despart de Episcopul lor înainte de o cercetare sinodală pentru că el propovăduiește public o opinie greșită (cacodoxie) sau erezie, unii ca aceștia nu numai că nu sunt pasibili de certarea de mai sus, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși, după canonul 15 al Sinodului I-II".*

*3)* **Canonul 15 al Sinodului I-II din vremea Sfântului Fotie cel Mare, Patriarhul Constantinopolului (861)** stabilește precis: *"Cele hotărâte în privința prezbiterilor (preoților), episcopilor şimitropoliţilor cu mult mai mult se potrivesc pentru patriarhi. Așa încât, dacă vreun prezbiter, episcop sau mitropolit ar cuteza să se depărteze de comuniunea cu propriul său Patriarh şi nu ar pomeni numele lui, după cum este hotărât şi rânduit în dumnezeiasca slujbă tainică, ci, înainte de înfăţişarea sinodală şi de osândirea lui definitivă, ar face schismă, Sfântul Sinod a hotărât ca acesta să fie cu totul străin de toată preoţia dacă numai se va reproșa că a făcut această nelegiuire. Şi acestea s-au hotărât şi s-au pecetluit pentru cei ce sub pretextul oarecărorvinovăţii se depărtează de întâii lor stătători şi fac schismă şi rup unirea Bisericii.Cei ce se despart pe sine de comuniunea cu întâiul stătător pentru oarecare erezie sancționată de Sfintele Sinoade sau de Părinţi, fireşte de acela care propovăduieşte erezia public şi o învață cu capul descoperit în Biserică, unii ca aceştia nu numai că nu sunt pasibili de certare canonică dacă se îngrădesc*

*pe ei de comuniunea cu numitul episcop înainte de o cercetare sinodală, ci se vor învrednici şi de cinstea cuvenită celor ortodocşi. Căci ei nu au sancționat episcopi, ci pseudo-episcopi şi pseudo-învăţătorişi nu au rupt cu schismă unirea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări”*[2]**.**

**Sf. Nicodim Aghioritul**, explicând canonul de mai sus, menționează: *“Acelea pe care le-au hotărât canoanele de mai sus (13 și 14) despre Episcopi și Mitropoliți, aceleași le hotărăște cu mult mai mult prezentul canon despre Patriarhi, spunând că oricare Preot sau Episcop sau Mitropolit a vrut să se despartă de comuniunea cu Patriarhul lui și nu-i mai pomenește numele după obicei (adică Mitropolitul singur, căci preotul pomenește numele Episcopului său, iar Episcopul pe al Mitropolitului său) înainte de a înfățișa la un Sinod cele împotriva Patriarhului lor și să fie el condamnat de Sinod, toți aceștia, spun, să fie caterisiți deplin, Episcopii și Mitropoliții de toată lucrarea arhieriei, iar preoții de cea preoțească. Numai că acestea să se facă dacă se despart preoții de Episcopii lor, Episccopii de Mitropoliții lor și Mitropoliții de Patriarhii lor pentru o învinuire oarecare, fie aceasta desfrânare, ieroselie (furt de cele sfinte) și altele”. Într-o notă la acest punct Sfântul menționează: “Cu toate că și canonul 31 apostolic îl judecă fără de vină pe cel care se desparte dacă-l cunoaște că este doar nedrept”. Iar dacă întâistătătorii menționați sunt eretici și propovăduiesc cu îndrăzneală erezia lor**…**(Sfântul menționează într-o notă la acest punct: “Din acest cuvânt al canonului se vădește că nu trebuie să se despartă cineva, după Balsamon, de Episcopul său dacă el are o erezie pe care o păstrează, totuși, în ascuns și nu o propovăduiește. Căci el eventual iarăși se va îndrepta după aceea de la sine”.) …și de aceea se despart cei de sub ei și, încă înainte să se facă o judecată sinodală despre această erezie, acești despărțiți nu numai că nu sunt condamnați pentru despărțire, ci sunt vrednici de cinstea cuvenită ca ortodocși, deoarece nu au provocat schismă în Biserică prin această despărțire, ci mai degrabă au eliberat Biserica de schisma și de erezia acestor pseudo-episcopi”.

Canonul de mai sus este în acord și cu alte sfinte canoane ale Sinoadelor Locale și Ecumenice, precum 31 apostolic, 6 al Sinodului Local din Gangra (340), 5 al Sinodului Local din Antiohia (341),10, 11 și 62 ale Sinodului Local din Cartagina (419), 18 al Sinodului IV Ecumenic (451), 31 și 32 ale Sinodului VI Ecumenic (691)și 12, 13 și 14 ale Sinodului I-II (861).

Canonul 15 al Sinodului I-II este compus din două părți.

**Prima parte** începe de la pasajul *“Cele hotărâte...”* și se încheie cu pasajul*”...rup unirea Bisericii”*.Această parte este continuarea celor două sfinte canoane anterioare, 13 și 14, care vorbesc despre interdicția întreruperii pomenirii numelui Episcopului de către diaconi și preoți și a Mitropolitului de către Episcop. Acum canonul 15 se referă la interdicția întreruperii pomenirii numelui Patriarhului de către Mitropoliți și Episcopi. Interdicția aceasta are putere *“în privința celor ce se depărtează sub pretextul unor învinuiri oarecare de întâistătătorii proprii”*și*”înainte de înfățișarea sinodală și deplina lui condamnare”*. Adică interzice canonul acesta întreruperea pomenirii numelui Patriarhului pentru teme de administrație și morale înainte de condamnarea lui sinodală, pentru că cei ce întrerup pomenirea fac schismă și rup unitatea Bisericii.

**Partea a doua** începe de la pasajul *“Căci cei ce pentru o erezie...”* și se sfârșește cu pasajul*”...s-au silit să o izbăvească”.*

**4**) Conform explicării lui Balsamon, dascălul Bisericii, acelea ce au fost hotărâte de canoanele 13 și 14 de mai sus, aceleași le hotărăște chiar mult mai mult prezentul canon (15) despre Patriarhi, spunând că Preotul sau Episcopul sau Mitropolitul care va cuteza să se separe de comuniunea cu Patriarhul său și nu pomenește numele lui după obicei înainte de a înfățișa mai întâi cele împotriva Patriarhului lor în Sinod și el să fie condamnat de Sinod, aceștia toți, zice, să fie caterisiți deplin. Atunci a întrebat unul din Părinți: Dacă pentru o pricină binecuvântată, de ex. pentru pretextul ereziei, va opri cineva pomenirea superiorului său înainte de a aștepta decizia sinodală, de ce să fie el pedepsit cu caterisirea?Atunci au zis Părinții că toate acestea pe care le-am hotărât se înțeleg când e vorba de o chestiune oarecare de delict, pe baza căreia cineva se rupe de superiorul său și în acest mod rupe unirea Bisericii. Totuși, dacă nu pentru o pricină de delict, ci, precum am zis, pentru o erezie care a fost condamnată de Biserică, se va separa cineva de superiorul său, oprind pomenirea lui, a celui ce (superiorul) învață fără să roșească învățături străine de dogma dreaptă a Bisericii, pentru acesta este îngăduit, dacă vrea, să se despartă de comuniunea cu superiorul său, chiar și înainte de a fi emisă o decizie de condamnare sinodală, dar cu mult mai mult și după aceasta. Drept pentru care acesta nu numai că nu este pedepsit cu caterisirea, conform cu dispoziția generală a acestui canon, ci mai ales va fi cinstit ș.c.l**.** Deci, pe scurt, canonul de față spune următoarele:

Se interzice pe mai departe, pentru preîntâmpinarea schismelor, să întrerupă subalternul pomenirea superiorului său înainte de a se face judecată sinodală și de

a se emite o decizie de condamnare împotriva superiorului. Iar pe cel ce cutează să încalce această dispoziție îl pedepsește cu caterisirea.Ca excepție, atunci este lăsat nepedepsit liber în alegerea lui să procedeze la discreție și, dacă vrea, să oprească pomenirea fără să aștepte decizia Sinodului, când este vorba de o erezie recunoscută ca atare de Biserică (sancționată de Sfintele Sinoade), pe care o învață acest superior, drept care cel ce întrerupe pomenirea în această situație nu numai că nu este pedepsit, dar este și vrednic de cinste. Pasajul*"dacă se îngrădește de el, adică se desparte de comuniunea cu întâistătătorul lui"*semnifică alegerea, adică dacă va vrea, și nu impunerea întreruperii pomenirii. Prin urmare, în caz de erezie, când se lasă la alegerea oricui, cel ce urmează canonul general, adică cel ce pomenește până să fie emisă o decizie sinodală, este bine, și cel ce întrerupe pomenirea fără să aștepte decizia Bisericii, adică înainte de a fi emisă o decizie sinodală, este și el corect. Acesta din urmă mai ales este vrednic de cinste. Toate acestea se fac în mod excepțional numai când este vorba de o erezie cunoscută, care a fost condamnată ca atare de Biserică.

Canonul 15 al Sinodului I-II nu stabilește nicăieri interdicții pentru pomeniri și pedepse veșnice pentru cei care nu întrerup pomenirea. Canonul nu ar putea să fie atât de nedrept și să amenințe cu caterisirea și cu pedeapsa veșnică automat, odată cu delictul, și să nu ia în considerare puțina instruire a preoților în majoritate, care, neavând cunoștințele teologice necesare pentru a discerne dacă superiorul lor, pe care-l urmează și-l pomenesc așteptând judecata Bisericii, este eretic de fapt sau nu. În nici o parte a acestui canon nu este stabilită interdicția pomenirii și pedeapsa veșnică pentru cei ce pomenesc, fie și dacă este eretic superiorul lor, înainte ca Biserica să expună decizia ei. Atunci, desigur, cei ce pomenesc vor fi vinovați dacă, după decizia de condamnare a Bisericii, continuă să pomenească[3].

Considerăm nimerit să menționăm aici cele pe care le accentuează cunoscutul Episcop canonist sârb Milaș în studiul lui special la canonul de mai sus și în acest punct: *"Dacă Episcopul sau Mitropolitul sau Patriarhul va începe să propovăduiască public în biserică o învățătură eretică opusă ortodoxiei, atunci cei supuși lui și-au agonisit dreptul totodată și obligația de a se delimita în acest caz de aceia, drept pentru care nu numai că nu vor să fie supuși nici unei pedepse canonice, dar vor să fie și lăudați în plus, câtă vreme prin aceasta nu au condamnat și nu s-au răsculat împotriva unor Episopi legitimi, ci dimpotrivă, a unor pseudo-Episcopi și pseudo-învățători. Nici nu au creat în felul acesta schismă în Biserică, ci dimpotrivă, au izbăvit Biserica de schismă și de dezbinare"*[4].

**5)** Sfinții Părinți ai Sinodului I-II (861), vrând să dea un final schismelor care tulburau Biserica în sec. VIII și IX, au legiuit canoanele 13, 14 și 15, prin care

interzic aspru ortodocșilor să întrerupă pomenirea numelor întâistătătorilor bisericești ai lor înainte de judecarea lor sinodală. Ca să nu se înțeleagă, totuși, că prin această interdicție este anulat dreptul ortodocșilor să întrerupă pomenirea înainte de o judecată sinodală față de cei ce propovăduiesc vreo erezie, înțelepții Părinți au pus la finalul canonului 15 explicația suplimentară: Nu este supus pedepselor sfintelor canoane cel ce se rupe, înainte de o judecată sinodală, de episcopul care propovăduiește vreo erezie; dimpotrivă este vrednic de laudă.
*"Îngrădirea"* esențială derivă de la verbul*"a îngrădi",*care înseamnă *"a fortifica, a închide cu ziduri, a ridica un zid despărțitor"* conform cu Lexicoanele și cu Marele Dicționar Liddell – Scott al Limbii Eline Vechi. Prin urmare, și cuvântul *"îngrădire"* înseamnă *"închidere prin ziduri, fortificație".*Iar zidul pe care-l ridică cineva pentru a se apăra se numește gard. Îngrădire nu înseamnă a ieși cineva în afara zidului cu privire la Biserică, după cum greșit cred cei mai mulți. Clericul îngrădit din cauza ereziei învederate a episcopului său, construiește un zid în interiorul Bisericii care îl separă de episcopul eretic până să vină un Sinod Ortodox ca să-l caterisească pe episcopul eretic dacă nu se pocăiește.

Este evident că folosirea cuvântului "îngrădire" presupune faptul că există o primejdie, un dușman pentru care înalță cineva un zid pentru prevenție față de el. Înțelesul acesta al îngrădirii este introdus în limbajul bisericesc din canonul 15 al Sinodul I-II din timpul marelui Fotie (861), când este foarte evident și mai strălucit decât soarele care este primejdia care impune îngrădirea. Aceasta este erezia și episcopii eretici.

Deci în cazul acesta este furnizată clericului posibilitatea să se îngrădească și "înainte de o cercetare sinodală", să înalțe un zid de apărare, să blocheze erezia, să se fortifice. Deci nu există nici o îndoială că îngrădirea este îngrădire de erezie, și nu de Biserică, de pseudo-episcopi, și nu de episcopii adevărați. Întreruperea pomenirii nu scoate în afara Bisericii, nici nu conduce la schismă.

Conform sfintelor canoane și învățăturii unanime patristice, întreruperea pomenirii și a comuniunii bisericești înainte de judecarea sinodală cu întâistătătorii bisericești este îngăduită numai când există motive dogmatice, adică este propovăduită o erezie *"cu capul descoperit"*, public, cu îndrăzneală, fără rușine și fără roșeală în Biserică. Sfinții Apostoli au îngăduit întreruperea comuniunii bisericești pe motive de *"bună-credință și dreptate"*. Cuvântul*"dreptate"*firește că putea să fie răstălmăcit ușor cu consecința că intervin diferite schisme pe probleme *"vindecabile"*, și nu pentru motive dogmatice. În final, Sfinții Părinți de la

Sinodul I-II (861) din vremea Sfântului Fotie au legiuit trei canoane succesive (13, 14 și 15) prin care interzic strict întreruperea comuniunii bisericești înainte de o judecată sinodală cu episcopii care cădeau în unele *"delicte"*, în afară de propovăduirea unei erezii. În acest fel Părinții au explicat canonul apostolic 31 și au exprimat cugetul ortodox care a fost propovăduit cu deplină unanimitate de către Sfinții Părinți.

Prin urmare, întreruperea pomenirii numelui Episcopului se face numai când există o erezie, numai pentru delicte dogmatice, și nu pentru unele morale (de ex. curvia, ieroselia ș.a.). Este interzisă întreruperea comuniunii bisericești fără motive de credință. Desigur, canonul 31 apostolic mai dă dreptul să oprească preotul pomenirea numelui Episcopului lui pentru motive de dreptate. Ultimul canon l-a aplicat Cuviosul Teodor Studitul în cazul cunoscut al disputei adulterine și pe baza aceasta a întrerupt pomenirea Patriarhului Iosif de Constantinopol. Cuviosul a procedat foarte corect, pentru că în epoca lui exista și avea tărie numai canonul 31 apostolic. Cuviosul s-a născut în 759 și a adormit în 826. Nu fusese convocat încă Sinodul I-II pentru a emite canonul 15. Acesta a fost convocat după 35 de ani, în 861. Cuviosul a aplicat acrivia. Totuși, contemporan cu Sfântul Teodor a fost și și Sfântul Nichifor, mai apoi Patriarh de Constantinopol, care a aplicat iconomia și nu a întrerupt pomenirea Patriarhului Iosif, ci a avut comuniune cu el. Deci vedem că pe tema întreruperii pomenirii pe subiecte de dreptate în epoca aceea a fost aplicată acrivia și iconomia, care sunt două vâsle cu care înaintează corabia Bisericii. Biserica în general nu a blamat pe nici unul din cei doi, nici nu le-a impus vreo certare, ci i-a proclamat pe amândoi drept sfinți ai ei. Astăzi, în general, este în vigoare poziția fermă a canonului 15al Sinodului I-II că este îngăduită întreruperea pomenirii exclusiv și numai pentru teme de erezie.
Va trebui să fie spus că întreruperea pomenirii numelor Episcopilor ecumeniști după acrivie ar trebui să fie un fapt aici și acum pe motiv de comuniune cu erezia prin legăturile și rugăciunile dese în comun și slujirile pe jumătate. Linia roșie pentru aplicarea întreruperii pomenirii este erezia. Totuși, din cauza neștiinței, a lipsei de instruire, a indiferenței, a nepăsării și a fricii este aplicată până acum iconomia cu o toleranță extremă. Linia roșie, care fusese pusă până adineauri, picătura care a umplut paharul pentru întreruperea pomenirii numelor Episcopilor ecumeniști fără altă amânare, a fost slujirea în comun și Potirul comun Papa cu Patriarhul, adică comuniunea intersacramentală, intercomuniunea. Astăzi, totuși, după Pseudo-Sinodul din Colimbari, Creta, și acceptarea lui din partea majorității atâtor Episcopi, linia roșie pentru aplicarea întreruperii pomenirii numelor Episcopilor ecumeniști a fost mutată și coborâtă și este recunoașterea sinodală a eclezialității pentru eretici, eterodocși, lucru pe care l-a făcut Pseudo-Sinodul din

Colimbari. Necondamnarea ereticilor este răul Pseudo-Sinodului din Creta.

**6)** Conform reputatului și excelentului canonist, fericitul Arhimandrit Epifanie Teodoropulos, canonul 15 al Sinodului I-II este potențial, și nu obligatoriu. Adică nu pretinde clericilor să oprească neapărat pomenirea episcopului care învață erezii înainte de condamnarea lui, ci le oferă pur și simplu posibilitatea. Dacă vreun cleric, spune canonul, se rupe de un astfel de episcop"înainte de cercetarea sinodală", nu încalcă deloc legea, de aceea nici nu este supus unei certări, ci mai degrabă este vrednic de laudă. Totuși, dacă alt cleric nu săvârșește aceasta, ci, fără să îmbrățișeze învățăturile Episcopului, continuă pomenirea lui, așteptând o cercetare și condamnare sinodală, nu este osândit deloc de canon. Canonul nu legiuiește necesitatea, ci pur și simplu dă dreptul. Nicăieri nu se spune că clericii trebuie să se delimiteze de un astfel de Episcop înainte de condamnarea lui, nici nu vorbește fie și despre vreo pedeapsă sau vreo simplă învinuire a celor care nu se delimitează, cu toate că este obiceiul în sfintele canoane să fie menționt"să se caterisească" cu privire la clericii care nu-și împlinesc cu integritate îndatoririle lor. Spune simplu că acești clerici care se desprind de un astfel de Episcop nu sunt condamnabili. Că acest lucru este adevărat îl dovedește și faptul că, deși în istoria lungă a Bisericii au fost caterisiți nenumărați Episcopi pentru erezie, niciodată nu a fost caterisit vreun cleric sau chiar și canonisit simplu pe motiv că nu s-a silit să se despartă din prima de Episcopul eretic, ci a așteptat condamnarea lui de către Sinod[5].

**7)** Este un principiu bisericesc sedimentat că Biserica se găsește acolo unde există adevărul, și nu acolo unde există episcopi și patriarhi ereticipentru că Adevărul este o Persoană, Hristos, Care a zis: *"Eu sunt adevărul, calea și viața"*[6], pentru aceasta, Adevărul și unul (un om) în Biserică au votul decisiv.

Prezentăm două mărturii[7] de la unii Sfinți străluciți, Părinți, Dascăli și mărturisitori pentru a arăta ce este Biserica și cine fuge din Biserică, încât ereticii ecumeniști să-și închidă gurile lor neîngrădite (fără poartă) și terorizarea celor neștiutori cu sperietoarea schismei, iar susținătorii tăcerii și ai complăcerii să se gândească mai bine și să lucreze mai cu îndrăzneală și mai patristic, să se teamă nu de izolarea de oameni, ci de izolarea de Dumnezeu și de Sfinți.

Cuviosul Maxim Mărturisitorul în veacul al VII-lea, simplu monah, dar pe temeiul vastei lui formări și a luminării dumnezeiești, superior și mai înalt decât mulți

Patriarhi și Episcopi[8], a ridicat aproape singur greutatea reacției împotriva ereziei monotelismului, care cuprinsese toate Patriarhiile, pentru o perioadă și Biserica Romei, precum a cuprins acum erezia ecumenismului majoritatea Bisericilor Locale prin consolidarea de la Pseudo-Sinodul din Creta. Ba și împărații au fost convinși că trebuia să înceteze Cuviosul Maxim să reacționeze penru a stăpâni pacea și unitatea în Biserică și în stat. Linia lui teologică o urma o mare parte din pliroma bisericească. Trebuia să primească fie din convingere, fie cu forța textul de compromis și diplomatic *Typos*, după cum se numea documentul pe care l-au pregătit teologii împăratului Constanțiu al II-lea, nepotul lui Heraclie, la curtea regală, și ai Patriarhiei, ca și textele diplomatice pe care le-a pregătit Pseudo-Sinodul din Creta, ca să ne unim nu cu o erezie, ci în bloc cu toți ereticii. Episcopii teologiei diplomatice de atunci, trimiși de Patriarh la locul întemnițării Cuviosului Maxim, s-au străduit să-l înfricoșeze că prin starea lui rigidă și fără concesie împotriva a orice au decis toate Bisericile Locale, prin întreruperea comuniunii, iese singur afară din Biserică, pleacă din Biserică. Este pilduitor și normativ în timp răspunsul Marelui Teolog și Mărturisitor. Biserica nu se găsește acolo unde se găsesc cei care o administrează, patriarhi, episcopi, sinoade, ci acolo unde este mărturisirea mântuitoare a credinței. Sinoadele nu le legiferează cel ce le convoacă și cei convocați, ci "corectitudinea dogmelor". Prezentăm textul mărturisitor eroic:*"Cei ce au ajuns Trimișii Patriarhului, intrând, au adresat Sfântului acestea, după cum le era obiceiul: "Din care Biserică ești tu?", zice. Mă voi folosi de aceleași cuvinte ale lor: "Bizanț, Roma, Antiohia, Alexandria, Ierusalim? Iată, toate s-au unit cu eparhiile de sub ele. Așadar, dacă ești și tu din Biserica universală, unește-te ca nu cumva, inventând o cale străină în viață, să mergi pe unde nu te aștepți!". Către aceștia fericitul, ca și cum le-ar zice potrivit și cu pricepere, le-a răspuns: "Domnul, zicândcă Biserica Sobornicească este mărturisirea dreaptă și mântuitoare a credinței,l-a fericit și pe Petru pentru aceasta, când a mărturisit bine""*[9]. În alt punct al interogatoriului, făcându-se cuvânt despre Sinoade și despre convocarea lor canonică sau nu, Cuviosul Maxim a pus criteriul esențial ca să fie privit ortodox un Sinod. A zis că dreptarul sfânt al Bisericii conisderă sfinte și valabile acele sinoade care sunt caracterizate astfel de la corectitudinea dogmelor:*"Pe acelea le știe dreptarul bine credincios al Bisericii Sinoade sfinte și încuviințate, pe care le-a judecat [astfel]corectitudinea dogmelor"*[10]. La acuzația că prin poziția lui provoacă schismă, după cum acuză astăzi pe cei care respingem Pseudo-Sinodul din Creta, a răspuns printr-un cuvânt interogativ, spunând:*"Dacă cel ce spune cele ce le-au învățat Sfânta Scriptură și*

*Părinții face schismă în Biserică, ce va accepta că produce spre îngreuierea Bisericii cel ce anulează dogmele Sfinților, fără de care nu poate exista Biserica însăși?”*[11].

Pe aceeași linie a mers după șapte veacuri, în sec. XIV, marele isihast și Mărturisitor, Arhiepiscopul Tesalonicului, Sfântul Grigorie Palama, incomparabil cel mai mareteolog al celui de-al doilea mileniu. Cu cele mai grele caracterizări, fără politețurile mincinoase occidentale franțuzești, a desemnat drept mincinos pe Ignatie, Patriarhul Antiohiei, care a scris o epistolăplină de inexactități și minciuni către Patriarhul Ioan Caleca, unde întărea opoziția lui față de Sfântul Grigorie Palama. În scrisoarea lui, Patriarhul Ignatie, după ce a părăsit Constantinopolul, a scris că se întoarce la Biserica lui, în Antiohia, pe care o primise ca sorț cu harul lui Hristos, după cum socotesc și dau asigurare și astăzi cei care ocupă tronuri episcopale, arhiepiscopale și patriarhale. Scria:*”Se duce și modestia noastră la Biserica ei, la care harul lui Hristos ne-a chemat cu adevărat”.* Sfântul Grigorie,supărat pentru susținerea Patriarhului Ioan Caleca și pentru acuzațiile nefondate și neteologice împotriva lui, se întreabă la început ce legătură, ce parte în Biserică, ce succesiune și moștenire a harului lui Hristos poate să aibă el, *“avocatul minciunii”*, succesiune în Biserica ce este*“stâlp și temelie a adevărului”*și care rămâne mereu fermă și neclintită, întărită și stabilă pe acelea pe care le-a întărit adevărul. Spune în chip de sentință către Patriarhul eretic că este străin de Biserică, în afara Bisericii pentru că *“cei ce sunt din Biserica lui Hristos sunt din adevăr și cei ce nu sunt din adevăr nu sunt nici din Biserica lui Hristos”.*Biserica se găsește acolo unde este adevărul; cei care nu sunt cu adevărul sunt în afara Bisericii. Deci se mint singuri, spun minciuni cei ce se numesc singuri și se numesc între ei păstori și arhipăstori când nu sunt ortodocși. Deoarece creștinismul nu ia în seamăpersoanele, ci adevărul și exactitatea credinței: *“Căci am fost învățați că nu este caracterizat de persoanecreștinismul, ci de adevăr și de exactitatea credinței”*[12].

Sunt pilduitoare și normative îndrăzneala, cutezanța, statornicia și poziția fără concesie ale unui simplu monah, Cuviosul Maxim, și ale unui simplu părinte, Sfântul Grigorie Palama, înainte de a deveni Mitropolit al Tesalonicului, înaintea conducerii atotputernice bisericești și politice. Nu se îndoiau deloc unde se găsește Biserica, cine pleacă din Biserică și cine provoacă schismă. Credeau că ereticii pleacă din Biserică, pe care putea să o exprime, să o reprezinte chiar și un singur monah, chiar și un singur părinte, când exprimă și reprezintă adevărul lui Hristos.

**8) Întreruperea pomenirii numelui Episcopului eretic la sfintele slujbe și la încununarea Tainelor dumnezeiești, la dumnezeiasca Liturghie, poate să o facă numai preotul, nu monahul sau laicul, pentru că preotul are preoția sacramentală prin hirotonie.** Preotul este cel care săvârșește slujbele, Sfintele Taine și își pomenește propriul Episcop. Drept pentru care numai el poate să întrerupă pomenirea numelui Episcopului său la sfintele slujbe și la dumnezeieștile Liturghii. La fel, preoții care nu pomenesc sunt datori să nu slujească împreună și să nu se roage împreună cu Episcopii și preoții ecumeniști, să nu le sărute mâinile, să nu aibă comuniune bisericească, ci să țină distanța față de ei.

Monahul sau laicul aparține de *"preoția împărătească"*[13], totuși nu are preoție sacramentală, nu săvârșește slujbe, Sfinte Taine, nu pomenește, drept pentru care nu poate să facă întreruperea pomenirii numelui Episcopului. Singurul lucru pe care-l poate face monahul sau laicul este întreruperea oricărei comuniuni bisericești cu arhiereii, preoții, monahii și laicii ecumeniști. Aceasta se face a) prin a nu merge la biserică acolo unde slujesc pseudoepiscopii sau clericii de un cuget cu ei filoeretici, latino-cugetători și ecumeniști, ci să meargă la biserică acolo unde există arhierei și preoți sănătoși, drept-cugetători și adevărați; b) prin a nu lua binecuvântare de la ei, nici a le săruta mâinile; c) prin părăsirea imediată pașnică a sfintelor biserici odată cu apariția și prezența arhiereilor, preoților, monahilor și laicilor și, desigur, prin a mustra sever în scris și oral pe ecumeniștii eretici.

Pentru motive pastorale clare se impune credincioșilor să se ferească să meargă la biserică unde liturghisesc sau sunt pomeniți episcopi și preoți eretici ecumeniști învederați. Să prefere să meargă acolo unde liturghisesc episcopi și preoți ortodocși în gândire, fie și dacă pentru unele motive nu au întrerupt pomenirea ereticilor, și aceasta prin iconomie. Cel mai bine și mai lăudat după acrivia canonică este să meargă la biserică acolo unde nu sunt pomeniți eretici, adică acolo unde preoții au trecut la întreruperea pomenirii.

**9) Preotul nu poate să întrerupă pomenirea numelui unui alt oarecare Episcop, ci numai al propriului său Episcop** pentru că îl pomenește numai pe el la sfintele slujbe și la dumnezeiasca Liturghie. Adică nu poate întrerupe pomenirea numelui unui alt Episcop, de care nu aparține bisericește, de vreme ce nu-l pomenește în realitate. Mitropolitul poate să întrerupă pomenirea numai a numelui Patriarhului sau Arhiepiscopului sau al propriului său Sinod, de care aparține. Episcopul poate să întrerupă pomenirea numai a numelui propriului

Mitropolit. Preotul poate să întrerupă pomenirea numai a numelui propriului Mitropolit sau Episcop. Patriarhul sau Arhiepiscopul poate să întrerupă pomenirea numelui altui Patriarh sau Arhiepiscop, nepomenind numele lui în diptice.

Arhiepiscopii și Mitropoliții, care aparțin bisericește de Patriarhul Ecumenic și pomenesc pe fiecare Patriarh Ecumenic și pe Sfântul Sinod (ca de ex. arhiepiscopiile și mitropoliile din diaspora și Biserica din Creta) pot să întrerupă pomenirea numelui fiecărui Patriarh Ecumenic și al Sfântului Sinod. Preoții care slujesc în mitropolii, care aparțin bisericește de Patriarhul Ecumenic, unde Episcopii pomenesc pe fiecare Patriarh Ecumenic, pot să întrerupă pomenirea numelui propriului lor Mitropolit.

Același lucru este valabil, păzind proporțiile, și pentru Mitropoliți și preoții care aparțin de alte Patriarhii mai vechi sau mai noi.

Cât privește Biserica Greciei, fiecare Arhiepiscop poate să întrerupă pomenirea altui Patriarh sau a Arhiepiscopului, nepomenind numele lui în diptice. Mitropoliile așa-ziselor Ținuturi Noi, care, după cum este cunoscut, pomenesc pe Patriarh Ecumenic și Sfântul Sinod al Bisericii Greciei, pot să întrerupă pomenirea Patriarhului Ecumenic și a Sfântului Sinod. Mitropoliții așa-zisei Grecii Vechi, care, după cum este cunoscut, pomenesc Sfântul Sinod al Bisericii Greciei, pot să întrerupă pomenirea Sfântului Sinod. Preoții Arhiepiscopiei, care pomenesc pe fiecare Arhiepiscop, pot să întrerupă pomenirea numelui lui. Ceilalți preoți pot să întrerupă pomenirea numai a numelui propriului lor Mitropolit.

**10) În situația în care preotul întrerupe pomenirea numelui propriului Episcop, nu va trebui să pomenească pe alt Episcop sau Sfântul Sinod sau pe Hristos sau pe oricare alții.** Canonul 15 al Sinodului I-II nu spune nicăieri că cel ce încetează pomenirea Episcopului său se alipește de primul Episcop întâlnit. Cu mult mai mult nu spune că se alipește de Episcopi, împotriva cărora se ridică groaznic sfintele canoane. Clericul care oprește pomenirea propriului Episcop se mulțumește cu aceasta, se ferește să pomenească pe altcineva și așteaptă cu liniștea conștiinței judecata Sinodului. Aceasta și doar ea este noima canonului[14].

**11) Oprirea pomenirii propriului Episcop este ultima limită pe care o îngăduie sfintele canoane.** Nu trebuie să înainteze mai departe clericul care îl aplică (adică la acceptarea pomenirii altor Episcopi), pentru că atunci aderă la schismă. Cât timp se mulțumește cu aceasta și continuă să aibă comuniune cu

Biserica Locală și cu toate Bisericile Ortodoxe Locale, stă pe o temelie bisericească fermă. Trebuie să ia aminte numai să nu fie semnalat și alt pas. Cât timp se mulțumește cu aceasta și nu avansează spre renegarea propriului Episcop eretic, adică spre proclamarea că el este deja căzut, că este caterisit, că a fost lipsit de har, nu săvârșește Taine valide ș.a., nu este posibil să fie acuzat de protestantism. Canonul 15 al Sinodului I-II îngăduie indivizilor oprirea pomenirii înainte de o cercetare sinodală, nu ordonă, totuși, indivizilor judecata și condamnarea Episcopilor eretici. Acesta este lucru al Sinoadelor, nu al indivizilor[15].

**12)** La sfintele slujbe și la dumnezeiasca Liturghie, în locul cererii *"Pentru Arhiepiscopul nostru..."*, trebuie să spună: *"Pentru toți episcopii ortodocși, Domnului să ne rugăm"*. Ecfonisul de la dumnezeiasca Liturghie, *"Între cei dintâi pomenește, Doamne, pe Arhiepiscopul nostru... pe care-l dăruiește sfintelor Tale Biserici întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile și drept învățând cuvântul adevărului Tău"*, trebuie să fie spus după cum urmează: *"Între cei dintâi pomenește, Doamne, pe toți episcopii (toată episcopimea) ortodocși, care drept învață cuvântul adevărului Tău".*Adică este înlocuit *"Pentru Arhiepiscopul nostru..."* cu *"Pentru toți episcopii ortodocși..".* În acest fel săvârșeau sfintele slujbe și dumnezeiasca Liturghie Părinții aghioriți din Sfintele Mănăstiri, din schituri și chiliile din Sfântul Munte, precum și trei fericiți Preasfinții Mitropoliți din așa-zisele Ținuturi Noi, Augustin Candiotis de Florina[16], Pavel de Paramithia și Ambrozie de Elefteropole, care au întrerupt pomenirea numelui lui Atenagora, marele Patriarh ecumenist mason, timp de trei ani între 1970-1973[17].

Cuvintele *"Între cei dintâi pomenește, Doamne... pe care-l dăruiește sfintelor Tale Biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile și drept învățând cuvântul adevărului Tău",*după cum observă fericitul P. Epifanie Teodoropulos, nu au înțelesul confirmării tuturor acestora; exprimă o urare, Domnul să-i dăruiască episcopului sau Patriarhului pace, sănătate trupească, cinstire, sănătate duhovnicească, îndelungare de zile și corectitudinea cuvântului adevărului Domnului, adică învățătura ortodoxă întru toate. Cuvântul "dăruiește-l" este la optativ (imperativ-optativ n.tr.), cu terminația –αι; nu spunem că învață drept cuvântul adevărului, ci rugăm pe Dumnezeu ca să învețe drept. Ne rugăm să învețe drept cuvântul adevărului. Prin urmare, nu-l prezentăm pe Episcop că învață drept cuvântul adevărului, ci, la alte două situații, îi prezentăm pe Episcopi ca fiind învățători drepți: a) când iese și spune Episcopul la Vohodul Mare: *"Pe Patriarhul*

*nostru (cutare) sau pe Sfântul Sinod al celor ce învață drept cuvântul adevărului”* și b) când rostește preotul cererea *“Pentru Arhiepiscopul nostru (cutare)…”*.

Este cutremurător și imbatabil argumentul Părinților aghioriți din epistola pe care au trimis-o împăratului Mihail al VIII-lea Paleologul, care, după unirea mincinoasă de la Lyon (1273),îi silea să pomenească la Liturghie numele papei. Răspunzând la această solicitare, obiectează:*”Cum este posibil, deși Sfânta Scriptură ne recomandă nici să nu dăm binețe ereticilor pe cale, nici să-i primim în propriile case, ca noi să-i introducem în biserici când Fiul lui Dumnezeu Se jertfește și Se junghie fără jertfire pe masa înfricoșătoare și tainică? Numai din iad ar putea să purceadă un glas care să-l pomenească pe papa, vrăjmașul lui Dumnezeu. Dacă simpla salutare a ereticilor ne face împărtășiți de erezie, cu cât mai mult reușește aceasta prin pomenirea lui rostită tare când săvârșesc ei dumnezeieștile și înfricoșătoarele Taine? Și, dacă Hristos, Care este pus pe Sfânta Masă, este Însuși Adevărul, cum va fi primită minciuna cea mare de a-l prezenta noi pe papa drept Patriarh ortodox cu ceilalți Patriarhi ortodocși? La ceasul înfricoșătoarelor Taine vom juca teatru și vom prezenta inexistentul ca existent, erezia ca ortodoxie? Cum va suporta acestea sufletul ortodox și nu va întrerupe comuniunea cu cei care pomenesc și nu-i va considera drept exploatatori și profitori ai celor dumnezeiești?”*[18]. Și Părinții aghioriți explică în acest punct din ce motiv pomenim numele arhiereului la dumnezeiasca Liturghie. Aceasta se întâmplă nu pentru că nu s-ar săvârși Taina fără pomenirea numelui arhiereului, după părerea greșită a unor contemporani, ci pentru a arăta “comuniunea deplină”, identitatea credinței celui ce pomenește și a celui pomenit. Menționează îndeosebi explicarea dumnezeieștii Liturghii a lui Teodor al Andidelor, conform căreia slujitorul menționează numele arhiereului pentru a arăta că face ascultare de superiorul său, că are aceeași credință cu el și că este succesor al dumnezeieștilor Taine[19].

**13)** Conform canonului 15 al Sinodului I-II, **preotul care întrerupe pomenirea numelui propriului Episcop nu trebuie să fie învinuit drept schismatic și vinovat de schismă în Biserică, nici că este în afara Bisericii. Dimpotrivă, este vrednic de laudă pentru că salvează Biserica de schismă.** Să audă aceasta și ia bine aminte Episcopii ecumeniști care acuză pe cei ce au întrerupt corect pomenirea propriului Episcop că sunt schismatici și vinovați de schismă.

**14) Preotul care aplică întreruperea pomenirii numelui propriului Episcop nu va trebui să accepte sancțiunile și epitimiile** (destituirea, alungarea din

biserică, interzicerea săvârșirii dumnezeiești Liturghii, lipsirea de salariu, tribunalele episcopale și sinodale, caterisirea), care sigur, dar necanonic vor fi impuse din partea Episcopului și a Sinodului, ci va continua să săvârșească dumnezeiasca Liturghie chiar și într-o casă sau sală, de vreme ce-i va fi interzisă folosirea bisericii.

**15) Afirmația că Sfintele Taine și dumnezeiasca Liturghie sunt nevalide la preoții care au trecut la aplicarea corectă a întreruperii pomenirii numelui propriului Arhiereu nu stă în picioare.**

**16)** Etalonul și izvorul întreruperii pomenirii numelor Episcopilor eretici sunt sfinții și purtătorii de Dumnezeu Părinți ai noștri, precum Cuviosul Maxim Mărturisitorul, Cuviosul Teodor Studitul, Părinții aghioriți din vremea Patriarhului Ecumenic Iarinofron Ioan Vekos, Sf. Grigorie Palama, Cuviosul Iosif Vrienie, Sf. Marcu Evghenicul[20]și Părinții aghioriți din vremea Patriarhului Ecumenic mason și mare ecumenist Atenagora. Din toate aceste exemple, ne vom opri numai asupra a trei dintre ele. La exemplul Sfântului Grigorie Palama, al Sfântului PaisieAghioritul și al Părinților aghioriți din vremea lui Atenagora și al celor trei Mitropoliți ai Bisericii Greciei, Augustin Candiotis de Florina, Ambrozie de Elefteropoli și Pavel de Paramithia.

## Sfântul Grigorie Palama și întreruperea pomenirii

Sfântul Grigorie Palama a întrerupt pomenirea Patriarhului Ioan Calecas înainte de o judecată sinodală pe motivul cugetărilor lui eretice. Ne încredințează de aceasta însuși Calecas în textul scurt al Afurisirii, pe care l-a emis împotriva Sfântului Grigorie și a celor de un cuget cu el **“**pentru că au cutezat să întrerupă pomenirea mea necanonic și fără judecată**”**. Numai Calecas semnează afurisirea: **“**Ioan, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop de Constantinopol, Noua Romă, și Patriarh Ecumenic**”**. După Profesorul P. Hristu, Afurisirea “a fost expusă numai de Partriarh, care se considera pe sine delegat pentru aceasta de Sinoadele închise întrunite în 1342 și 1343, care au condamnat opera lui Palama, dar și pe el însuși probabil pentru presupunerea persistenței în starea lui**”**. După aceea Afurisirea a fost semnată și de alții[21]. Merită să fie subliniat iarăși faptul că, în legătură cu actualitatea bisericească de astăzi, când a întrerupt Sfântul Grigorie pomenirea Patriarhului, acesta (Patriarhul) nu fusese condamnat de un Sinod, iar Sfântul Grigorie nu era Episcop, ci un simplu ieromonah din Sfântul Munte. Și, de

asemenea, foarte important pentru cele de astăzi: nu a respectat aceste sancțiuni, care au fost aruncate de o ierarhie eretică, ci a continuat să liturghisească pe ascuns, după cum rezultă din Enciclicape care a trimis-o Calecas pliromei Bisericii, informând-o despre învățăturile chipurile hulitoare și despre neînduplecarea Sfântului Grigorie:*”Palama, căpetenia și patronul acestor hule, alegând aceleași lucruri după asocierea lui (căci nu a cedat la poziția lui, nici nu a abandonat pălăvrăgeala lui irațională),* să fie scos din Biserica lui Dumnezeu și din preoție*, după cum relatează în privința lui consemnările însemnate de Patriarhul de atunci al împărătesei cetăților și de cel al cetății păzite de Dumnezeu Antiohia și de arhiereii din fiecare cetate care sunt prezenți acum aici și de cei statorniciți în cetățile alocate lor.* Să fie astfel reținerea și nelucrarea, deși, socotind drept nimic reținerea, se țin de preoție, aducând cu îndrăzneală jertfele tainice în ascuns**”**[22].

## Cuviosul Paisie și întreruperea pomenirii

Cuviosul Paisie a scris două Epistole împreună cu alți doi ieromonahi când locuia la Sfânta Mânăstire Stavronichita din Sfântul Munte. Prima în 21-11-1968 și a doua în 23-1-1969.

În a doua epistolă, Cuviosul Paisie vorbește, printre altele, și de dezstruosul pericol al ruperii de Biserică și al întemeierii propriei Bisericidin cauza deschiderii unioniste, după cum au făcut schismaticii A.C.O. (adevărații creștini ortodocși) în 1924, zelotiști ai vechiului calendar. Deci spune:*“Vedem în vremurile noastre că mulți fii credincioși ai Bisericii noastre, monahi și laici, s-au rupt, din păcate, de ea din cauza unioniștilor.* Părerea mea este că nu este deloc bine să ne despărțim de Biserică de fiecare dată când greșește Patriarhul, ci fiecare are datoria să lupte în felul lui din interior, aproape de Maica Biserică. A întrerupe pomenirea Patriarhului, a te rupe și a-ți crea propria Biserică și a continua să vobești batjocoritor la adresa Patriarhului, aceasta, cred eu, este absurd. Dacă ne despărțim după prima și a doua deviere la răstimpuri ale Patriarhilor și ne facem propriile noastre Biserici – Dumnezeu să ne păzească! – îi vom depăși chiar și pe protestanți. Ușor se desparte cineva și greu se întoarce. Din nefericire, avem multe “Biserici” în epoca noastră. Au fost create fie de grupuri mari, fie chiar și de un singur individ**...”.**Și încheie Cuviosul Paisie această a doua epistolă după cum urmează: *“Să ne dorim să ne dea Dumnezeu luminarea Lui nouă, tuturor, și Patriarhului nostru Atenagora, pentru ca să se facă întâi unirea “Bisericilor”, să se realizeze liniștirea în sânul pliromei ortodoxe scandalizate, pace între Bisericile Ortodoxe ale Răsăritului și*

*după aceea să se facă o reflecție în ce privește unirea cu celelalte "Confesiuni" dacă și în măsura în care doresc sincer să îmbrățișeze dogma ortodoxă"*[23].

Totuși, în final, Cuviosul Paisie a reclamat și a impus întreruperea pomenirii patriarhului și Sfintei Mănăstiri Stavronichita. Această poziție și stare a respectat-o Sfântul în pofida faptului că în epistola sa de mai sus nu susținea la începutul anului 1969 întreruperea pomenirii patriarhului, ci lupta ortodoxă în Biserică pentru ca să nu se extindă schismele de acum zelotiste. În acest punct dăm încredințare că niciodată Cuviosul Paisie nu a susținut opiniile eretice și hulitoare că chipurile Sfintele Taine sunt "nevalide" fără pomenirea episcopului, mai ales când Episcopul propovăduiește o erezie *"cu capul descoperit"*. Dimpotrivă, cunoștea litera și duhul sfintelor canoane, precum 31 apostolic și mai ales 15 al Sinodului I-II din vremea Sfântului Fotie cel Mare. După cum cunoștea încă și tezele, pozițiile și faptele marilor Sfinți Părinți împotriva ereticilor. Foarte corect au procedat atât Cuviosul Paisie, cât și ceilalți Părinți aghioriți și au întrerupt pomenirea Patriarhului Ecumenic Atenagora trei ani, între 1970-1973. Au avut drept ghid Sinoadele antipapistașe, Sinodul al VIII-lea Ecumenic, din timpul Sfântului Fotie cel Mare, și Sinodul al IX-lea Ecumenic, din timpul Sfântului Grigorie Palama, și pe atâția Părinți. În afară de aghioriți, au întrerupt atunci pomenirea patriarhală și trei Mitropoliți ai Bisericii Greciei: Augustin al Florinei, Ambrozie de Elefteropole și Pavel de Paramithia. Este important că nimeni din cei care au întrerupt pomenirea Patriarhului Atenagora nu s-au desprins nici de Patriarhia Ecumenică, nici de Biserica Greciei, nici nu au impus întreruperea pomenirii Patriarhilor altor Episcopi, osândindu-i ca eretici, nici nu au întrerupt comuniunea bisericească.

## Părinții Aghioriți și întreruperea pomenirii

Este cunoscută tuturor perioada istoriei bisericești din anii 1970-1973, în care Sfintele Mănăstiri din Sfântul Munte, schiturile și chiliile, cu opinia simpatizantă și îndemnătoare a Sfântului Bătrân Paisie Aghioritul[24], și trei Mitropoliți din așa-zisele Ținuturi Noi, fericiții Augustin Candiotis al Florinei, Pavel de Paramithia și Ambrozie de Elefteropole, au cutezat și au trecut la întreruperea pomenirii numelui masonului și marelui Patriarh Ecumenic Atenagora, care a trecut la ridicarea necanonică a anatemelor din 1965, s-a întâlnit cu ereziarhul Papă Paul al VI-lea la Ierusalim și, per ansamblu, a menținut o poziție filopapistașă. În cei trei ani menționați, cei ce au întrerupt pomenirea lui Atenagora și-au continuat viața liturgică fără să pomenească numele Patriarhului Atenagora, pomenind numai

numele Sfântului nostru Sinod.

## Ambrozie al Elefteropolei și întreruperea pomenirii

Să vedem ce scrie telegrama istorică a Mitropolitului Ambrozie al Elefteropolei despre întreruperea pomenirii lui Atenagora. Deci scrie către Sinod. Sinodul nu a cutezat să pedepsească pe cei trei Arhierei, care au întrerupt pomenirea Patriarhului Atenagora și pomeneau numai Sfântul Sinod. Semnalăm aceasta pentru că astăzi ecumeniștii înfricoșează pe clerici că, dacă întrerup pomenirea lor, îi vor caterisi, că vor fi schismatici, că îi vor izgoni. De ce nu i-au caterisit și pe ei atunci? Pentru că nu există temei canonic, nu există bază canonică și trebuie să găsească alte acuzații ireale ca să-i caterisească pe cei ce nu pomenesc. De aceea nu i-au caterisit atunci pe cei trei Arhierei și pe toți aghioriții care au întrerupt pomenirea. Să vedem, deci, telegrama PS Ambrozie!

*“Către Sinod.*

*Am citit cu amărăciune declarațiile hulitoare ale Patriarhului Ecumenic Atenagora inserate în ziarul de amiază din Atena, prin care au fost zgâlțâite temeliile credinței creștin-ortodoxe. Asaltul asupra Ortodoxiei a existat în toate modurile de expresie premeditat și conspirativ și exact în prima săptămână dinainte de prima Duminică din Post, în care mulțimea ortodocșilor prăznuiesc triumful Ortodoxiei asupra tuturor ereziilor.*

*Fanarul, care constituia până mai alaltăieri meterezul slăvit al luptelor neîncetate pentru Ortodoxie, conducătorii acestuia luptându-se cu vigoare și jertfind pentru Ortodoxia întru tot cinstită, astăzi s-a oștit să o lovească de moarte prin capul ei, Patriarhul Ecumenic, și prin niscaiva clerici de un cuget cu el.*

*Cât s-a mobilizat figura de primă mărime, după exprimarea patriarhală, Mitropolitul Meliton de Calcedon, glasul Fanarului – după Patriarh – asemenea cu care nu are pe alții Fanarul și de care se va fi uimit sigur în Duminica lăsatului sec de brânză [Patriarhul], când l-a ascultat cu plăcere vorbind din Atena despre vânturi și ape, despre transformarea Bisericii, despre carnaval, dar (auzi-auzi) și despre fățărnicie.*

*Totuși, prin ce a cutezat Mitropolitul Meliton să înfiereze pe fățarnici și fățărnicia, când el însuși chiar și în ceasul dumnezeiești slujbe, folosind mii de finețuri (aticisme) vocale fățarnice și prin gesturi și felurite mișcări ale trupului, minimal de*

*sobre și cuviincioase, după mărturiile celor ce au ascultat și au văzut, care aparțin nu slujitorilor Celui Preaînalt, ci actorilor și mimilor, a reușit să convingă pe toți că dispune de talantul remarcabil al aptitudinii și artei fățărniciei.*

*Deci, după aceea, când răbdarea mea a fost extenuată de declarațiile publice ale Patriarhului, prin care acesta se face fără ezitare un aderent al ereziei, și nu mai există margine a așteptării pe mai departe, am oprit de astăzi POMENIREA LUI prin aplicarea canonului 15 al Sinodului I-II.*

*În rest, vom pomeni Sfântul nostru Sinod, reiau cu precauție pomenirea lui îndată ce el dezaprobă sau dezminte declarațiile sale neortodoxe, potrivit cărora și ereziile de inspirație satanică ale primatului și infailibilității, care destabilizează credința ortodoxă, constituie simple obiceiuri bisericești și diferențe neimportante.*

*Astăzi (1970) Ortodoxia întreagă onorează pomenirea Sfântului Grigorie Palama, ieri a prăz□nuit pomenirea sfântă a marelui Fotie (6 feb.), a sărbătorit pe Sf. Marcu Evghenicul (19 ian.).*

*Dacă ne alăturăm cugetărilor neortodoxe ale Patriarhului Atenagora, ar trebui să șteargă imediat din Sinaxarul Bisericii Ortodoxe nu numai numele Sfinților plecați, ci și ale tuturor Martirilor care s-au luptat și au fost omorâți pentru Ortodoxie de-a lungul veacurilor.*

*Mă întristez profund pentru poziția exigentă pe care au luat-o împotriva chestiunii serioase care s-a ivit.*

*Conștiința mea arhierească mă obligă să nu tac mai departe. Este vremea să fie înălțate gardurile tari și de netrecut împotriva despotismului papist și a proiectelor lui expansioniste, al căror slujitor smerit s-a arătat – din păcate – Patriarhul Ecumenic și ecumeniștii cei împreună cu el neputincioși față de credința ortodoxă.*

*Credem că Sfântul Sinod al Bisericii Greciei nu numai că va înțelege decizia mea, la care mă conduce imperativul conștiinței mele, ci va și aplica împotriva Patriarhului deraiat dogmatic ceea ce recomandă și poruncesc sfintele canoane".*

## Augustin al Florinei și întreruperea pomenirii

Mitropolitul Augustin Candiotis de Florina a întrerupt pomenirea Patriarhului Atenagora după Mitropolitul Ambrozie de Elefteropole. În unele concluzii din declarațiile respective spune:

*“Abia ajuns episcop, anumiți vechi-calendariști m-au acuzat că nu am oprit pomenirea Patriarhului Atenagora, care nu învață drept cuvântul adevărului și nu l-am dezavuat ca eretic. Patriarhul Atenagoraa procedat la fapte care l-au dus departe de cugetul ortodox. Mi-au cerut deci să-l proclam eretic pentru acestea, să-l șterg din diptice și să opresc pomenirea lui. Le-am răspuns că anumite fapte ale Patriarhului erau încălcări ale sfintelor canoane, care, dacă se dovedesc adevărate, atrag caterisirea. Dar cine-i va impune caterisirea? Forul competent pentru clerici este Sinodul și, pentru Patriarhul Ecumenic, este Sinodul Patriarhiei. Dar, din păcate, nu a fost pus înaintea lui și, astfel, a rămas pe scaun.*

*După cum spunea pururea pomenitul fost Mitropolit Hrisostom Cavuridis de Florina, Arhiepiscopul vechi-calendariștilor, caterisirea și afurisirea se deosebesc în “potență” și în “lucrare”. Clericul care este în afara Ortodoxiei, până când este judecat de Sinod, poate să fie considerat caterisit în potență; este numit caterisit în lucrare numai după judecata sinodală. Acestea sunt valabile pentru faptele necanonice ale Patriarhului. Pentru încălcările sfintelor canoane a fost considerat caterisit “în potență”, totuși nu a fost și “în lucrare”. Însă au existat și fapte ale lui care au atins dogmele. Și, în această situație, de vreme ce propovăduiește învățături neortodoxe “cu capul descoperit”, nu se cere anterior o decizie de caterisire din partea unei instanțe sinodale competente. Caterisirea survine automat după canonul 15 al Sinodului I-II, pe care l-am pomenit și eu ca predicator și l-am cerut de la Arhiereii din Grecia de Nord să-l aplice și să întrerupă comuniunea cu Patriarhul Ecumenic. Acum de ce, m-au întrebat, când ați devenit Episcop al Greciei de Nord, nu aplicați înșivă canonul și nu întrerupeți raportul duhovnicesc cu Patriarhul?*

*Răspuns: Continuu să cred ceea ce credeam cândva. Totuși încă nu aplic canonul acesta nu pentru că mă tem; deja mi-am primejduit scaunul în revoltă pentru aplicarea sfintelor canoane. Dar, deși am luat decizia să-l aplic, tremur și ametesc în fața răspunderii înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor pentru o faptă care ar avea caracter de zguduire în Biserica Ortodoxă. Cercetez deci și mă chinui mai profund și aștept încredințarea conștiinței mele, care să mă convingă cu vigoare că s-a apropiat ceasul. Urmăresc cu atenție și agonie evoluția situației. Văd că și alți arhierei din Biserica Greciei se neliniștesc și se întreabă: Încotro mergem? Vremurile noastre poartă ceva înfricoșător. Îmi pregătesc continuu sufletul, turma mea, precum și sufletele iubiților cititori pentru ceasul hotărâtor al Ortodoxiei. Fie ca Domnul să întoarcă de la noi paharul amar! Fie să nu se spargă unitatea*

*Ortodoxiei. În tot cazul totuși, când și cum voi aplica acest canon nu-mi vor indica persoane iresponsabile, ci conștiința mea, care aude și glasul acelui popor care s-a luptat împreună cu mine în zilele aspre de încercare”.*

În final, totuși, am făcut oprirea puțin mai încet, câteva luni după aceasta.

*“Aplaud (martie ´70) fapta Mitropolitului Ambrozie de Elefteropole, care a oprit pomenirea Patriarhului Atenagora din cauza declarațiilor mai noi ale lui despre Potirul comun, primat, infailibilitate și Filioque. Oprirea s-a prelungit în orice caz. Și alți ierarhi se pregătesc să fie mărturisitori. Situația se agravează. Sminteala prinde proporții. Prestigiul Patriarhului se prăbușește. Se apropie o scindare groaznică a unității lumii ortodoxe; va urma un dezastru duhovnicesc.*

*Iată consecințele dialogului pe care l-au început papa și Patriarhul! Dialogul este o cursă rea a papismului pentru ca să fie dizolvată Ortodoxia. Sinodul Permanent, după cum au remarcat și alții, nu poate să facă față situației. Este nevoie să fie convocat Sinodul Ierarhiei Bisericii Greciei, care, în problema aceasta capitală, sunt sigur că va înfiera cu o unitate minunată abaterile de la principiile Ortodoxiei și va adresa o proclamație către toată lumea ortodoxă, care este decepționată de faptele necanonice și neortodoxe ale Patriarhului Ecumenic. Poate că Patriarhul se va dezmetici înaintea primejdiei condamnării lui de tot Sinodul Ierarhiei.*

*Sinodul Permanent, imediat după publicarea declarațiilor înfricoșătoare ale Patriarhului despre primat, infailibilitatea papei și Filioque, ar trebui să se convoace într-o adunare extraordinară să adreseze întrebarea Patriarhului dacă sunt sau nu exacte declarațiile și să liniștească poporul ortodox. Ierarhii care au mărturisit sau chiar au oprit pomenirea nu numai că sunt scutiți de răspundere, dar sunt și vrednici de laudă pentru că au aplicat corect canonul 15 al Sinodului I-II. A fost creată o problemă serioasă de credință și de judecată a conștiinței ortodoxe, căreia numai Sinodul Ierarhiei poate să-i facă față. Cine este eventual potrivnic ierarhilor care protestează față de glasurile necredincioșilor, ateilor, spiritualiștilor, masonilor, care sunt reci și indiferenți și aparțin numai civil de Biserica Ortodoxă, trebuie să-l disprețuim ca pe niște lătrături de cățeluși, după cum învață pururea pomeniții combatanți din primele linii ai Ortodoxiei. Să ascultăm pe fiii credincioși ai Ortodoxiei, care-și întorc impacientați ochii din fiecare punct al Greciei spre păstori, căutând o protejare robustă a bunei credințe strămoșești”.*

După întreruperea pomenirii Patriarhului (febr. 1973).

*“Ne acuză că nu respectăm Patriarhia pentru că am întrerupt pomenirea numelui Patriarhului cu totul arbitrar. Nu, nedreptățesc adevărul când spun “cu totul arbitrar”. Adevărul este cu totul dimpotrivă. Dacă deschideți Pidalionul și studiați canonul 15 al Sinodului I-II, atunci veți vedea că nu “cu totul arbitrar”, ci “cu totul canonic” am întrerupt pomenirea Patriarhului. Am întrerupt-o după ce au fost proclamate “cu capul descoperit” la scară mondială declarațiile lui înfricoșătoare despre primatul și infailibilitatea papei, despre Filioque etc., învățături neortodoxe care au fost condamnate de o mulțime de Sinoade. Iar noi, cei trei Mitropoliți ai Greciei de Nord, care cu durere în suflet au trecut la întreruperea pomenirii Patriarhului, am arătat printr-un document către Sfântul Sinod că, dacă Patriarhul va dezminți declarațiile respective, vom relua pomenirea. Însă, din păcate, acela a persistat în concepțiile lui rătăcite. Iar faptul că Sfântul Sinod, cu toate presiunile pe care le-a primit, nu a trecut la impunerea unor sancțiuni împotriva noastră arată că în profunzime a recunoscut corectitudinea faptei noastre. Iar fapta noastră a făcut un mare serviciu Patriarhiei, pentru că există o frână pentru Patriarh, care se silea ca din tun spre o unire nepotrivită cu papistașii”.*

**17)** Combaterea panereziei ecumenismului se face deja prin informarea clerului și poporului despre marea ciuntire a credinței ortodoxe, care s-a produs la pseudosinodul din Colimbari, prin scrierea de cărți, texte și articole antiecumeniste, prin revizuirea severă, prin contestarea teoriilor rătăcite și prin congrese și manifestări teologice.

**18)** La punctul 22 din textul *“Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine”* de la Pseudo-Sinodul din Creta este scris: *“Biserica Ortodoxă consideră că trebuie condamnată orice rupere a unității Bisericii de către inndivizi și grupări sub pretextul păstrării sau chipurile apărării adevăratei Ortodoxii”.* Este evident aici efortul impunerii de prigoniri, caterisiri și afurisiri a celor ce reacționează față de Pseudo-Sinodul din Creta din partea Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe.În această situație, în care administrația bisericească oficială prigonește vădit și fără drept de apel întâi pe preoții care au întrerupt pomenirea, și apoi și pe preoții care încă nu au întrerupt pomenirea, dar s-au delimitat și resping public ecumenismul și pseudosinodul din Creta, pentru că ei contrazic public “doctrina oficială a administrației bisericești”, Biserica Ortodoxă cea Una se găsește în esență în prigoană, și nu în “administrația bisericească eretică”. Ne amintim și de situația din timpul prigoanei serghianiste în Biserica Rusă, când credincioșii erau trimiși să-i sprijine pe cei prigoniți de susținătorii doctrinei ateiste a

comunismului. .

**19) Clericii ecumeniști**, care sunt în afara Ortodoxiei, până când vor fi judecați de un Sinod, pot fi considerați **caterisiți în potență**. Caterisiți în fapt (lucrare) vor fi făcuți numai după judecata sinodală. **Sfântul Nicodim Aghioritul** spune că sfintele canoane poruncesc Sinodului Episcopilor în viață să-i caterisească pe preoți sau să-i afurisească sau să-i anatemizeze pe laicii care nu respectă canoanele. Dacă Sinodul nu acționează efectiv caterisirea acestor preoți sau afurisirea sau anatematizarea laicilor, atunci acești preoți și laici nu sunt caterisiți de fapt, nici afurisiți sau anatematizați. Totuși, sunt inculpați în această viață spre caterisire și spre afurisire sau anatematizare, iar pentru Judecată sunt inculpați la dumnezeiescul Scaun de judecată[25].**Mitropolitul Augustin Candiotis de Florina**[26], un Ierarh aprins și înfocat, care a întrerupt pomenirea numelui Patriarhului Ecumenic Atenagora, mare ecumenist și mason, la dumnezeiasca Liturghie trei ani, în perioada 1970-1973, completând cele de mai sus, a spus că acestea intră în vigoare numai pentru faptele necanonice ale clericilor. Adică pentru încălcările sfintelor canoane sunt considerați caterisiți în potență, totuși nu sunt și în fapt. Dar există și fapte ale clericilor care ating dogmele. În această situație, deoarece clericul propovăduiește *"cu capul descoperit"* învățături neortodoxe, nu se cere o decizie anterioară de caterisire din partea unui tribunal sinodal competent[27].

**20) Cei ce nu pomenesc** întrerup pomenirea și comuniunea bisericească numai cu Episcopul eretic. Nu opresc, totuși, comuniunea bisericească nici cu Biserica Locală de care aparțin, nici, cu mult mai mult, cu întreaga Biserică Sobornicească Ortodoxă.

**21)** Fericitul Arhim. Epifanie Teodoropulos povățuiește:*"Cel ce pomenește să nu disprețuiască pe cel ce nu pomenește și cel ce nu pomenește să nu judece pe cel ce pomenește"*. Adică clericul care pomenește să nu disprețuiască pe clericul care nu pomenește și clericul care nu pomenește să nu judece pe clericul care pomenește.

**22) Între pomenitori și nepomenitori trebuie să existe comuniune bisericească**, este suficient ca cei ce pomenesc să pomenească un Episcop ortodox în privința cugetării, să fie împotriva panereziei ecumenismului sincretist intercreștin și interreligios, să fie ostili Pseudo-Sinodului tâlhăresc, eretic și

ecumenist din Creta și apărători al corectei aplicări a dreptului canonic de îngrădire. Este inexactă teoria lipsei de comuniune între pomenitori și nepomenitori. Nu trebuie să fie evitată comuniunea dintre confrați și împreună-luptători.

**23) Întreruperea pomenirii este ultima limită, ultimul protest, ultimul mijloc pentru a contracara un cleric de la erezie. Totuși nu este un scop în sine, nici scopul ultim. Scopul ultim, chiar și al acestei îngrădiri, este convocarea unui Sinod Panortodox, care va condamna și va condamna panerezia ecumenismului și Pseudo-Sinodul din Creta.**

**24)** Din toate cele pe care le-am prezentat până acum, canoane, învățături și pilde ale Sfinților, se desprinde o singură concluzie: este vrednic de laudă faptul de a întrerupe fiecare cleric credincios comuniunea bisericească și pomenirea Episcopului său când el propovăduiește public o erezie sau vreun fel de religiozitate nouă, precum se întâmplă astăzi din păcate, și nu să aștepte, după cum susțin ecumeniștii, condamnarea lui "de totalitatea episcopilor Bisericii".

Poate se întreabă cineva: Dacă astfel stau lucrurile, ce sens au Sinoadele Bisericii? Răspundem: Noi, ca fii credincioși ai Bisericii noastre, prin toate acestea pe care le scriem, nu avem deloc intenția de a contesta instituția sinodală a Bisericii. Scopul nostru este să demonstrăm dreptul clericilor de a întrerupe pomenirea și comuniunea cu Episcopul, Mitropolitul sau Patriarhul lor, care propovăduiește public o învățătură care este contrară Ortodoxiei și nu, repetăm, de a contesta instituția sinodală. Să nu fie!

Clericilor inferiori le este oferit numai acest drept și nimic mai mult. Ține mai mult de competența corpului episcopal, care se adună în Sinod, să ia măsurile indicate împotriva celor ce vorbesc lucruri denaturate. Adică să-i cheme la disculpare, să-i povățuiască, să le dea timp de pocăință, să-i facă nelucrători, să-i caterisească și să-i anatemizeze, dacă nu se pocăiesc și nu-și reneagă opiniile rătăcite. Totodată, și să informeze toată pliroma Bisericii ca să fugă de ei ca de *"păgâni și vameși"*, după porunca Domnului, ca de purtători de boală molipsitoare duhovnicească mortală. Toate acestea sunt competențe ale sinoadelor episcopale, și nu ale clericilor inferiori.

**25) Singurii clerici care au aplicat corect întreruperea pomenirii în spațiul grecesc**sunt Profesorul emerit de la Facultatea de Teologie din Tesalonic,

Preacucernicul ProtoprezbiterTheodor Zisis, Preacucernicul Protoprezbiter Nicolae Manolis, ambii clerici din Mitropolia de Tesalonic, și Preacucernicul Protoprezbiter Fotie Vezinias, cleric al Mitropoliei de Lancada, Liti și Rentina.

**26)** În privința schismaticilor zelotiști vechi-calendariști sunt în vigoare cele ce ni le-a zis mai sus Cuviosul Paisie Aghioritul. Ei au întrerupt pomenirea Patriarhului, au făcut schismă și și-au făcut propriile lor "Biserici"-fracțiuni, depășind până și pe protestanți, și continuă să vorbească, să batjocorească pe toți, lucru absurd.

Șeful așa-zișilor "îngrădiți", P. Eftimie Trikaminas, a fost caterisit în 2007, în vremea Arhiepiscopului Hristodul de Atena și a toată Grecia, de Tribunalul Sinodal de gradul doi al Bisericii Greciei, deoarece la început s-a îngrădit de Episcopul lui local, PS Mitropolit Ignatie de Larisa și Tirnava, nu pe tema ecumenismului, ci pe teme de dreptate și rânduială canonică, adică din cauză că nu recunoștea și nu pomenea pe Mitropolitul de Larisa, care a fost ales, deși Mitropolitul canonic și legal Teologos al Larisei se afla în viață, lucru care constituia o situație de preluare adulteră a unui scaun mitropolitan. Deși a primit caterisirea de mulți ani, deodată, în ultimii 3-4 ani, găsind ca pretext ecumenismul multor episcopi și arătând o față antiecumenistă, a început să liturghisească de la sine, fără să fi fost ridicată caterisirea și să primească dispensă canonică, într-o Mănăstire vechi-calendaristă a Bunei Vestiri a Născătoarei de Dumnezeu în Staghiata din Volos și în propria bisericuță a Sfântului Marcu al Efesului în Biserica din Tesalonic, care aparține de un "îngrădit" la fel, Odisea Tsoloiani, cu care a ajuns în ultimul timp la o ruptură. Pentru ca P. Eftimie să fie acoperit de un Episcop, a alergat, deși este cleric al Bisericii din Grecia, la PS ex-Mitropolit Artemie de Raska și Prizreni, caterisit pe nedrept și îngrădit de Biserica Sârbă, cu care a slujit de câteva ori. PS Artemie i-a dat permisiunea, printr-un act oficial al lui, să liturghisească și să pomenească: "Pentru toți episcopii ortodocși". Dincolo de orice exercițiu serios critic sunt și sfaturile P. Eftimie către îngrădiți să nu aibă comuniune și să nu se împărtășească în Biserica Greciei deoarece este ecumenistă și Tainele ei sunt nevalide. Deci, în timp ce revendică exclusivitatea validității Tainei dumnezeiești Euharistii și a dumnezeiești Împărtășanii numai pentru propria lui Liturghie îngrădită și numai din mâinele lui îngrădite, cu toate acestea îngăduie acoliților săi să participe și să săvârșească restul Tainelor în bisericile din Biserica grecească. Să ne mirăm de canonicitatea și eclesiologia "îngrădiților"!

La fel, P. Eftimie a scris: *"Oricum, este preferabil să aparțină cineva de schisme și fracțiuni (desigur, dacă în interiorul lor nu își găsesc sălaș opinii eretice) decât de*

*Episcopi eretici, pentru că erezia, conform Părinților, te desparte imediat de Dumnezeu”*[28].

Gruparea de mai sus a așa-numiților “îngrădiți” are teze greșite despre îngrădire și poziții schismatice și zelotiste. Primesc 1) obligativitatea canonului 15 de la Sinodul I-II, 2) teoria vaselor comunicante, 3) teoria întinării Tainelor pe motivul pomenirii, 4) consideră că Tainele pe care le săvârșesc pomenitorii sunt nevalide, 5) că pomenitorii nu au har, preoție, Taine, 6) au ca scop în sine întreruperea pomenirii, 7) acuză, judecă și defaimă pe pomenitori, chiar și pe cei ce nu pomenesc, care nu urmează propria lor îngrădire, 8) au întrerupt comuniunea bisericească, adică se găsesc în lipsă de comuniune (excomunicare) cu toată Biserica Ortodoxă și cu toți Episcopii ortodocși, pe care-i consideră eretici și ecumeniști deoarece nu au trecut la întreruperea pomenirii, 9) se consideră pe ei salvatori ai Bisericii și că la ei și numai la ei se mai păstrează Biserica, 10) se apropie de zelotiștii vechi-calendariști ca să se unească într-o grupare mai mare,11) contestă însă și pe unii Sfinți ai Bisericii noastre, care nu au trecut la întreruperea pomenirii sau care au trecut și apoi au revenit, 12) slujesc împreună cu cei caterisiți și 13) înfruntă situația bisericească actuală, când nu s-a convocat până astăzi un Sinod Panortodox care să condamne ecumenismul și Pseudo-Sinodul, cu criterii care trebuie să aibă tărie după convocarea unui astfel de Sinod. Unele sunt criteriile înainte de convocarea unui Sinod și altele după el.

Deoarece gruparea de mai sus, care aplică inexact îngrădirea, a câștigat în ultimii ani un mare sprijin, de aceea și îngrădirea canonică este identificată, din păcate, cu îngrădirea greșită a acestei grupări și de aceea mulți consideră îngrădirea drept ceva rău, respingător, nenorocit și ca o schismă. În parte au dreptate, pentru că într-adevăr îngrădirea greșită are teorii inexacte și schismatice, poziții zelotiste. Totuși, conform cu cele dezvoltate mai sus, este foarte evidentă diferența dintre aplicarea corectă și cea greșită a îngrădirii.

Trebuie să se facă absolut deosebirea indispensabilă dintre întreruperea pomenirii corectă canonic și patristică pornind de la condițiile prealabile pe care le-am menționat anterior și îngrădirea greșită zelotistă, fără să întrunească condițiile prealabile canonice indispensabile, pe care le aplică destule grupări de clerici. Cea din urmă, din păcate, nu poate să fie acceptată, diminuează și păgubește lupta pentru îngrădirea canonică și se termină în stări schismatice, cu rezultatul că este persiflată îngrădirea și cei care o aplică corect și canonic.

## Precizare indispensabilă

Dacă ar întreba cineva micimea noastră de ce nu am trecut la întreruperea pomenirii numelui Preasfințitului Mitropolit Serafim de Pireu, i-am răspunde următoarele: Nu trecem la întrerupera pomenirii Episcopului nostru pentru că noi considerăm că în situația lui nu sunt întrunite motivele și normele neapărate pe care le pune canonul 15 al Sinodului I-II pentru întreruperea pomenirii. Și normele acestea necesare sunt să propovăduiască continuu și fără pocăință, cu capul descoperit, public, cu îndrăzneală, fără să roșească și fără rușine în biserici o erezie care este sancționată de Sfintele Sinoade sau de Părinți. Acest lucru – slavă lui Dumnezeu – nu l-a făcut Preasfințitul Mitropolit al Pireului. Dimpotrivă, cum este cunoscut, este ortodox în privința cugetării, și nu eretic. Este potrivnic și luptător împotriva panereziei ecumenismului sincretist intercreștin și interreligios și a Pseudo-Sinodului din Creta, la care nu a participat, nici nu a semnat textele lui antiecumeniste. Prin fapte, cuvinte și scrieri, s-a opus Masoneriei și sionismului internațional înfricoșător. De pomină și istorice sunt epistolele lui către ereziarhul papă Francisc, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, Pseudo-Patriarhul monofizit-copt Teodor, președintele Turciei Erdogan. A organizat mai multe adunări și ședințe teologice și științifice. Preasfințitul Mitropolit al Pireului, ca Mitropolit al Mitropoliei Pireului, care aparține de Biserica Autocefală a Greciei și de așa-zisele Ținuturi Vechi, când liturghisește, nu pomenește nici o persoană concretă, ci Sfântul Sinod al Bisericii Greciei, spunând: *“…pe Sfântul nostru Sinod…”.* Atunci nicidecum nu e valabil ceea ce i se impută, adică faptul că este eretic și contaminat, deoarece chipurile pomenește ecumeniști. Prin urmare, nu sunt întrunite în situația de față motivele pentru întreruperea pomenirii lui pentru că în situația contrară, vom provoca, din nefericire, schismă în Biserică, lucru vrednic de osândă. Dacă, ipotetic, în viitor Preasfințitul Mitropolit de Pireu va eluda premisele de mai sus și va deveni vajnic propovăduitor al ecumenismului sau al altei erezii – ceea ce să nu fie! – atunci desigur că vom avea posibilitatea să aplicăm corect canonul 15.

Am fi dorit, desigur, ca Preasfințitul Mitropolit de Pireu să fie mai vigilent în relațiile cu episcopi ecumeniști învederați și, ca membru al Sfântului Sinod al Bisericii Greciei în perioada 2016-2017, să nu fi fost de acord cu circularea textului “Către popor” (ianuarie 2017), care acceptă și laudă Pseudo-Sinodul din Creta, cu toate că-i numește pe eretici “creștini eterodocși” și ereziile “alte Confesiuni creștine – erezii”, și nu “Biserici”, și aduce vorba despre recunoașterea Sinoadelor de sub Fotie și Sfântul Grigorie Palama și a altor Sinoade drept Ecumenice în alt sens

decât litera Pseudo-Sinodului din Creta[29]. Aceste scăderi le recunoaște chiar el însuși. În orice caz, recapitulând, atât el însuși înainte de Pseudo-Sinod, cât și după Pseudo-Sinod prin Biroul despre erezii și secte al Sfintei Mitropolii a Pireului și prin textele sale, a condamnat și a dezaprobat Pseudo-Sinodul din Colimbari, Creta pentru vina lui că nu a condamnat ereziile în timp și spațiu.

Traducere de Ierom. Lavrentie Carp

1 CUVIOSUL NICODIM AGHIORITUL, *Pidalion*,ed.B. Ρηγόπουλος, Θεσ/κη 2003, p. 39-40.

2 Ό. π., σ. 358.

 Această afirmație se referă la aspectul juridico-canonic al problemei și trebuie înțeles în sensul că cel cel nu întrerupe pomenirea nu încalcă un canon care l-ar obliga să facă acest lucru, după cum cel ce întrerupe pomenirea este apărat de acest canon contra oricărei sancțiuni din partea episcopului. Strict sub aspect juridic, partea a doua a canonului 15 I-II nu este opozabilă preotului, ci numai episcopului, adică nu instituie o *obligație juridică* preotului de a întrerupe pomenirea ierarhului, în schimb instituie o obligație juridică a ierarhului de a nu demara o persecuție contra preotului nepomenitor.

Pe de altă parte însă, canonul introduce ideea unei *datorii morale* a preotului, despre care vorbește și canonistul sârb Nicodim Milaș, mai sus citat, și canonistul român arhidiac. I.N. Floca. Printr-o interpretare *per a contrario*, dacă cel ce oprește pomenirea ierarhului eretic trebuie cinstit „ca unul care s-a silit să apere Biserica de schismă”, atunci cel ce, constatând că ierarhul său învață o erezie, nu întrerupe comuniunea cu el nu poate fi cinstit ca un apărător al Bisericii de schismă și erezie, fiind unul care lasă Biserica pradă schismei și ereziei, adică nu își face datoria morală de preot, chemat să apere turma de năvălirea lupilor celor gânditori, care în acest caz devin episcopii eretici. Din acest motiv, dar și ținând seama de diferitele dificultăți pe care le ridică oprirea pomenirii, canonul lasă la latitudinea conștiinței preoțești pomenirea sau nepomenirea unui ierarh învederat eretic, ca și sancțiunea de ordin strict moral, nu canonic, care operează la nivel de conștiință preoțească, pentru situația în care preotul preferă să se complacă în părtășia cu erezia episcopului său. Așa cum bine remarcă autorul, responsabilitatea juridică a caterisirii intervine abia după o condamnare sinodală a episcopului, în cazul în care

preotul continuă să îl pomenească (n.ed. Mihai-Silviu Chirilă).

3 Cei din Sfântul Munte care pomenesc și zelotiștii, adică izvorul edificator despre pomenire, cel care este demonstrat prin dumnezeiești le și sfintele canoane și prin faptele drepte ale Bisericii Ortodoxe de Răsărit luptătoare a lui Hristos, ed.Ε. Ι.Στουγιαννάκη, Παπαμάρκου 46, Θεσ/κη 1933, σσ. 50-53.

4 În PRAVILA PRAVOSLAVNE CZORYESTUMA CENJIMA, II, NOVISAD 189, 66, 290, 291. Σχ. βλ.ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣΧΡΥΣΑΝΘΟΣΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ.

 Acest lucru nu înseamnă că ar fi canonul 15 I-II facultativ, deoarece nicio lege nu este facultativă. Există în schimb legi care permit un anumit comportament, pe care îl reglementează și care este îndeobște pozitiv și folositor societății, și legi care interzic alt comportament, nociv vieții sociale. Canonul 15 I-II se află în prima categorie de legi bisericești (n. ed. Mihai-Silviu Chirilă)

5 ARHIM. EPIFANIE TEODOROPULOS, *Cele două estreme: Ecumenismul și zelotismul*, Ed.Ἱερόν ἩσυχαστήριονΚεχαριτωμένης Θεοτόκου Τροιζήνος, Ἀθήνα 19 97, p. 75-76.

6In. 14, 6.

7 Extrase din lucrarea Protopresbiter Theodoros Zisis, *Întreruperea pomenirii nu este schismă. Lămuriri datorate*, în curs de publicare în limba română.

8Viața și nevoința Cuviosului Părintelui nostru Maxim Mărturisitorul, 14, PG 90, 81-84 : *«Pentru aceea în tot chipul i-a întrecut pe aceia. I-a format, i-a uns cu cuvinte de îmbărbătare, i-a umplut de cugetare mai nobilă. Căci, deși îl depășeau cu tronul, dar erau mai mici și mai lipsiți în privința înțelepciunii și a priceperii. Ca să nu spun că altă virtute era și reputația acestui bărbat printre toți. Drept aceea erau supuși prin cuvintele aceluia, prin recomandările și sfătuirile care aveau un astfel de mare folos, erau convinși fără tăgadă».*

9Ibidem, 24, PG 90, 93.

10Relatare a mișcării produse între domnul Avvă Maxim și cei împreună cu el și conducători ἐπὶσεκρέτου 12, PG 90, 148.

11 Ibidem 5, PG 90, 117.

12 Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, *Ἀναίρεσις γράμματος Ἰγνατίου Ἀντιοχείας 3,* ἐν Π. Χρηστου, Γρηγορίου Παλαμᾶ Συγγράμματα, τόμ. Β΄, Θεσσαλονίκη 1966, σ. 627.Acestea sunt dezvoltate mai extins la ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΗΣΗ, *Δέν εἶναι σχίσμα ἡ ἀποτείχιση. Ὀφειλόμενες ἐξηγήσεις*, Θεσ/κη 2017, σ. 16 ἑ.

13 1Pt. 2,5,9.

 Condițiile din România au impus o clarificare a acestei poziții, în sensul că cei mai mulți dintre credincioșii care s-au îngrădit de erezie prin încetarea comuniunii bisericești cu episcopii ecumeniști și cu preoții care îi pomenesc fără a protesta contra sinodului sau chiar încercând să îi convingă că acel sinod nu a avut nicio problemă au preferat să urmeze preoți care au întrerupt pomenirea. Spre deosebire de Grecia, unde există episcopi cu cugetare ortodoxă, care s-au opus pseudosinodului chiar în Creta sau nu au participat la Colimbari și ulterior nu au acceptat deciziile luate acolo, în România nu există niciun astfel de episcop, care să se fi ridicat deschis contra deciziilor din Creta. Datorită represaliilor brutale ale episcopilor, preoți care nu au întrerupt pomenirea și mărturisesc deschis împotriva pseudosinodului din Creta și a ecumenismului sunt puțini, iar credincioșii au preferat să aplice, sub acest aspect, pentru a nu fi induși în eroare de o falsă mărturisire, acrivia Sfântului Teodor Studitul, care permite frecventarea preotului care pomenește episcopul cu cugetare ortodoxă, chiar dacă acela pomenește de frică un superior eretic, dar sfătuiește ca din mâna preotului, chiar cu cugetare ortodoxă, care pomenește un episcop eretic să nu ia Sfintele Taine, nu pentru că acele taine nu ar fi valide, ci pentru că preotul nu îl vădește pe acel episcop ca eretic prin nepomenire. La această decizie s-a adăugat și constatarea că ierarhii români nu reacționează decât la întreruperea oficială a pomenirii, adică la anunțul public al întreruperii pomenirii pentru motivul acceptării de către ierarh a pseudosinodului din Creta.

Având în vedere că pentru mărturisirea deschisă contra deciziilor din Creta riscă să fie persecutați la fel ca și preoții nepomenitori, mai ales după ce sinodul local a transmis în parohii o broșură care conține oficial punctul de vedere al sinodului BOR față de Creta, credincioșii români au așteptarea ca acei preoți să facă mărturisirea până la capăt și să întrerupă, la rândul lor, pomenirea.

Prin pomenirea unui episcop care învață o erezie, se arată susținerea de către preot a credinței greșite a acelui episcop (atât timp cât preotul nu s-a delimitat sub nicio formă de învățătura eronată a episcopului), pomenirea având și rolul de a arăta identitatea de credință între episcop și preot (n.ed. Mihai-Silviu Chirilă).

14 ARHIM. EPIFANIE TEODOROPULOS, ἔνθ’ ἀνωτ., σ. 76.

15 Ὅ. π., σ. 81.

16 http://www.augoustinos-kantiotis.gr/?p=36199, http://www.augoustinos-kantiotis.gr/?p=36164

17 Σχ. βλ. *Θεοδρομία ΙΑ΄1* (Ἰανουάριος – Μάρτιος 2009) 75-81.

18 Epistola mărturisitoare a aghioriților către împăratul Mihail Paleologul,la V. Laurent – J. Darrouzes, Dossier Grecde l’ Union de Lyon 1273-1277, Paris 1976, p. 397-399.

19 Ibidem, p. 399 : «Din nou, Biserica Ortodoxă a lui Dumnezeu a primit referirea numelui arhiereului ca pe o comuniune deplină;căci este scris în explicarea dumnezeiești Liturghii că slujitorul raportează numele arhiereului „arătând supunerea față de superior și că este în comuniune cu credința lui și succesor al dumnezeieștilor Taine”». Teodor al Andidelor,*Considerație preliminară pe capitole despre simbolurile și tainele care se petrec la dumnezeiasca Liturghie,* 32, PG 140, 460-461: «Apoi ecfonisul: Între cei dintâi pomenește, Doamne, pe Arhiepiscopul nostru! Din aceasta se arată supunerea față de superior și că slujitorul este și el în comuniune cu credința acestui arhiereu pomenit și succesor al predaniei Tainelor, iar nu un inovator nou sau născocitor al simbolurilor slujite/oferite de el».

20 Σχ. βλ. *Οἱ ἀγῶνες τῶν μοναχῶν ὑπέρ τῆς Ὀρθοδοξίας*, ἔκδ. Ἱ. Μ. Ὁσίου Γρηγορίου,

γιον Ὄρος 2003.

21 Σχ. βλ. ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ, *Συγγράμματα*, τ. Β΄, ἔκδ. Π. Χρήστου, Θεσ/κη 1966, σ. 37. Textul complet al afurisirii este precum urmează în PG 150, 863-864 : *«Pe Palama și pe toți cei de un cuget cu el și toate dogmele lor*

*necredincioase, dar mai potrivit a zice delirări, pe cei ce iau partea, acceptă și primesc cele din Tomul cel după explicația lor, dar mai degrabă aiureala lor, și nu după înțelegerea dumnezeiască și ortodoxă și după luminătorii și învățătorii Bisericii, de care fiind noi legați și pe care urmându-i, am scris cuvintele Sfinților în Tom, și pe toți care au cutezat să întrerupă pomenirea mea necanonic și fără judecată pentru acest fapt, adică pentru că nu primim astfel de delirări care ne-au fost trimise de ei, iar altele ne-au fost arătate de alții, îi punem sub legătura Sfintei și de viață începătoarei Treimi și îi dăm anatemei. Semnătura: Ioan, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop de Constantinopol, Noua Romă, și Patriarh Ecumenic*».

22 P.G. 150, 880D.

23 ΑΓΙΟΣΠΑΪΣΙΟΣ,Ἁγιορείτηςμοναχός,
«Ἄγνωστη ἐπιστολή πόνου κατά οἰκουμενιστῶν καί φιλενωτικῶν», *ὈρθόδοξοςΤύπος* (9/16-3-2007) 1,5.

24 http://www.romfea.gr/diafora/2431-apantiseis-gia-to-fulladio-tou-agiou-pa%CF%8Asiou

 Pe lângă mărturisirea dreptei credințe împotriva ecumenismului și a pseudosinodului din Creta, mai este nevoie și de dreapta trăire, de o viață duhovnicească în Hristos, pentru că mulți au impresia că dacă trâmbițează Dreapta Credință, dar viața le e lipsită de virtute (post, rugăciune, metanie, smerenie) se află în siguranță, ceea ce este fals (n.ed. Preot Matei Vulcănescu).

25 ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, ὅ.π., σσ. 4-5.

26 EPISCOPUL AUGUSTIN CANDIOTIS, *Despre întreruperea pomenrii față de Patriarh, Cum am ajuns la întreruperea pomenirii Patriarhului Atenagora în 1970. Răspunsuri pe teme bisericești*, Ἀθήναι 1973, σσ. 49-50http://www.ekklisiaonline.gr/ekklisisiaellados/episkopos-avgoustinos-kantiotis-peri-diakopis-mnimosynou-se-patriarxi/.

 Nu se cere o decizie a unui tribunal competent pentru a se opri pomenirea, așa cum prescrie canonul 15 I-II. A nu se înțelege că acei episcopi sunt caterisiți de facto și nu ar mai fi episcopi în niciun fel înaintea caterisirii lor de către un sinod (n.ed. Mihai-Silviu Chirilă).

27 ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, ὅ.π, σ. 358.

28 IEROMONAH EFTIMIE TRIKAMINAS, *Concordanța diacronică a Sfinților Părinți despre obligarivitatea canonului 15 al Sinodului I-II în privința întreruperii pomenirii Episcopului care propovăduiește o erezie în Biserică*, ed.Degiorgio, Τρίκαλα 2012, p. 257-258.

29 IPS Serafim nu a fost la Creta, nu a semnat nici un document pro Creta și a luptat alături de mulți alți sinodali și a reusit să nu fie implementate deciziile din Creta în Sinodul Ierarhiei Bisericii Greciei.

Pentru a completa tabloul legat de receptarea Sinodului din Creta în Grecia trebuie menționate următoarele aspecte: În Sinodul Ierarhiei Bisericii Greciei, care s-a ținut după evenimentul din Creta, s-a stabilit doar să se facă o informare a poporului asupra a ceea ce s-a petrecut la Sinodul din Creta. Însa în *Comunicatul de Presă al Sinodului Greciei* s-a anunțat faptul că în Sinodul ierarhiei a fost acceptată expunerea Mitropolitului de Serres, Theologos, expunere ce a fost prezentată în Sinodul ierarhiei pentru a fi dezbătută și aprobată. Acest lucru însă a fost o dezinformare, pentru că **expunerea pro-Creta, în care se arăta modul de implementare în Biserica Locală a Greciei a textelor pseudosinodului din Creta, nu a fost acceptată de către Sinodul Ierarhiei Bisericii Greciei. Mulți ierarhi, avându-i în frunte pe IPS Ierotheos Vlahos și IPS Serafim de Pireu, s-au ridicat și au fost împotriva acestui text.** În urma aflării de către ierarhi a faptului că există un comunicat de presă mincinos din partea Sinodului Greciei, IPS Serafim de Kithiron s-a deplasat de urgență la Arhiepiscopul Ieronim, cerându-i să scoată de pe siteul Sinodului acel comunicat mincinos, în caz contrar informându-l că va publica adevărul, anume că acel comunicat e mincinos. Având în vedere faptul că acel comunicat nu a fost scos, IPS Serafim de Kithiron a dat un comunicat pe siteul Katanixis în care explica faptul că anunțul oficial al Ierarhiei dezinformează, textul ecumenist de acceptare a Cretei în Sinodul Greciei fiind de fapt respins (n. ed. Preot Matei Vulcănescu).

sursa: ortodoxiacatholica.wordpress.com